

VWS OMGEVINGSANALYSE Persconferentie 6 augustus

Analyseperiode 19:00 uur d.d. 6 augustus 2020 – 10:00 uur d.d. 7 augustus 2020

5.1.2e

Directie Communicatie

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Jongeren 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Gedragswetenschappers

Samenvatting

- Wat betreft de persconferentie schetsen media het beeld van een strenge waarschuwing die sneller kwam dan verwacht. Volgens politiek commentatoren maakt het kabinet zich duidelijk zorgen over de oplopende besmettingen. Uit de mediaberichtgeving wordt duidelijk dat het kabinet overtuigd is van haar strategie. Met de opgezette verdedigingslinie (testen, traceren en isoleren), enkele aanscherpingen, maar vooral ook met de oproep tot goed gedrag denkt het een tweede uitbraak te kunnen voorkomen. Volgens sommige ouders was dit echter wel een laatste waarschuwing; als we nu niet meewerken, kunnen we wel ingrijpende maatregelen verwachten. Ook klinkt vanzelfsprekend de vraag: 'Gaat deze oproep voldoende zijn?'
- Aan wie de strenge waarschuwing precies gericht moet worden is onderwerp van gesprek. Volgens politiek commentator Ewout Kieviet was het meest strenge moment wanneer Rutte zich direct richtte tot jongeren en daarbij op zijn kathedraal sloeg. 'Was dat terecht?' en 'is de oproep wel voldoende om jongeren in het gareel te krijgen?' zijn vragen die voortkomen in analyses gisteravond. Onder het algemeen publiek op Twitter klinkt de vraag waarom 'alleen deze groep' specifiek wordt aangesproken: "Zwijg maar over corona brandhaarden in Antwerpen en Amsterdam onder moslims. Waarom jongvolwassenen wel, en moslims niet aanspreken."
- Daarbij klinkt uit verschillende hoeken de vraag of het kabinet wel voldoende reflecteert op haar eigen gedrag. 'Was het kabinet zelf niet te veel afwezig de afgelopen tijd?' en 'wordt het niet tijd om strenger te handhaven?' Er zou van alles worden 'teruggekaatst'. Na vermeende irritatie over kritiek op onzichtbaarheid van het kabinet, zou Rutte de bal nu terug het land in kaatsen (de Volkskrant). En wanneer het kabinet op de eigen rol wordt gewezen, zou het de bal juist weer terugkaatsen naar de veiligheidsregio's (politiek commentator Xander van der Wulp).
- Volgens NU.nl geldt het hoge aantal testaanvragen gisteravond als 'een kleine overwinning voor premier Rutte, die de persconferentie wilde gebruiken als een wake-upcall voor Nederland'.

Karakterisering berichtgeving

- Vlak na de persconferentie is aandacht voor de verplichte registratie bij horecabezoek dominant. Wanneer even later bekend wordt dat het hier niet gaat om een verplichting, zwakt de aandacht af. Wat vervolgens blijft hangen is de (laatste) waarschuwing van het kabinet, met name richting jongeren. Is deze terecht? En hoewel hele ingrijpende maatregelen uitblijven, voorspellen media dat die er wel komen als men zich niet aan de basisregels houdt.
- Als het gaat om de strenge waarschuwing van het kabinet, wordt die meestal toegewezen aan premier Rutte. Het beroep op de eigen verantwoordelijkheid wordt dan ook gekoppeld aan zijn leiderschap als liberaal.
- In de reacties op Twitter lijkt wat tweedeling te bestaan; een groep mensen die blij is met de waarschuwing en een groep mensen die met veel cynisme reageert. Die dynamiek is ook terug te zien in de reacties van Kamerleden op Twitter.
- Verder geven mensen via social media aan niet te begrijpen waarom er geen informatie is gedeeld over besmetting via ventilatiekanalen en waarom er zo'n ernstige toon wordt aangeslagen terwijl de besmettingsaantallen gering zijn.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte

- De persconferentie van premier Mark Rutte en 'coronaminister' Hugo de Jonge is donderdagavond gezien door ruim 3,5 miljoen mensen. Het liveverslag op NPO1 van de persconferentie was het best bekeken programma van de dag.

Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Op de kanalen van VWS en op Twitter vragen mensen zich af waarom er niet meer informatie is gedeeld over ventilatiesystemen in gebouwen en wanneer die informatie wel wordt gedeeld.
- Op Twitter is kritiek te lezen over de nadruk op jongeren tijdens de persconferentie. Er wordt getwitterd dat jongeren helemaal niet naar een persconferentie kijken. Daarnaast vragen mensen zich af waarom andere groepen niet worden aangesproken, bijvoorbeeld ouderen die zich niet aan de regels houden en moslims vanwege besmettingshaarden: "Zwijg maar over corona brandhaarden in Antwerpen en Amsterdam onder moslims. Waarom jongvolwassenen wel, en moslims niet aanspreken."
- Via de eigen social media kanalen en via Twitter klinkt ook de vraag: "Waarom een persconferentie en waarom deze sensatie? De IC's zijn nagenoeg leeg en er zijn weinig doden: "Ik heb niet meer gekeken. Een wijs besluit. Ik doe niet meer mee aan deze poppenkast."
- Mensen geven aan te merken dat op Twitter en Facebook ophef ontstaat over het doorgeven van persoonlijke gegevens bij horecabezoek. Vervolgens wordt daar ook weer verontwaardigd op gereageerd: "Dan ga je toch lekker thuis eten."

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)*Wat doen of laten getroffen en betrokkenen?*

- De persconferentie heeft donderdagavond geleid tot massale drukte bij de GGD's. Een woordvoerder bevestigt dat de telefoonlijnen zijn 'ontploft', door de plotseling enorme drang van Nederlanders om coronatests in te plannen. Normaliter zouden maximaal driehonderd tests zijn ingepland, maar gisteravond liep dat aantal binnen één uur op naar zo'n tweeduizend. Callcenters van de GGD's moesten uiteindelijk langer openblijven om iedereen aan een afspraak te helpen.

Betekenisgeving*Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?**Politiek commentatoren duiden de persconferentie*

- Politiek verslaggever voor RTL Nieuws, Floor Bremer, hoort in de persconferentie dat er toch wel zorgen zijn. "...daarom waren er ook gewoon veel waarschuwingen." Volgens Bremer zou het zomaar kunnen dat er een wekelijkse persconferentie komt als het aantal besmettingen blijft toenemen en er nog meer maatregelen bekend zullen worden gemaakt.
- Volgens politiek commentator voor NOS, Xander van der Wulp, was de centrale boodschap dat 'ze' bezorgd zijn. "Het klonk echt als één grote laatste waarschuwing... [...] ...vandaag klonk premier Rutte toch teleurgesteld. Te veel mensen lappen de regels aan hun laars en daarom worden enkele versoepelingen nu teruggedraaid..." Volgens Van der Wulp denkt het kabinet een tweede lockdown nog te kunnen voorkomen, "...maar dan moet iedereen daar echt wel aan gaan meewerken." Op de vraag wat de rol is die het kabinet zelf heeft (op het punt van handhaving bijvoorbeeld), kaatste zij terug naar de veiligheidsregio's, zo legt de commentator uit. Ook zouden Rutte en De Jonge benadrukken dat het vooral iets is waar mensen elkaar op moeten aanspreken; een sociale norm om je aan die coronaregels te houden. Bij Op1 spreekt Van der Wulp van een 'grote waarschuwing' en een 'moreel appel'. Hij had niet heel veel instrumenten om mensen nou meer aan die regels te gaan laten houden (...). Op een gegeven moment zei hij zelfs: we zijn toch geen kleuterland? Ik hoef het niet te doen. Die irritatie zat er ook wel een beetje in (...). Het is een beetje de tactiek van dit kabinet tot nu toe, dat hij uitgaat van de redelijkheid van de Nederlanders, maar dat hij eigenlijk zelf tijdens de persconferentie een beetje het idee had van: ja, is dat wel terecht dat ik dat doe?" Vervolgens wijdt Van der Wulp uit over de verhouding tussen kabinet en burgemeesters. Volgens hem zou de verantwoordelijkheid meer bij burgemeesters worden gelegd vanuit economische afwegingen.
- Politiek commentator Chris Ostendorf spreekt van een toon die heel anders was. Volgens Ostendorf denkt het kabinet het virus in toom te kunnen houden en blijft het geloven in de eigen strategie. Volgens de commentator is er nog veel kritiek vanuit de oppositie, omdat die weinig vertrouwen heeft in een morele oproep.
- Volgens politiek commentator Wouter de Winther viel de aandacht voor jongeren 'echt heel erg op'. "...jongeren werden echt streng toegesproken, hij [Rutte] zei dat het echt duidelijk is dat jongeren zich momenteel niet aan de regels houden en dat daar ook de vele besmettingen... of de opmars daarvan daar te verklaren is. Hij richtte zich ook echt tot de jongeren, maar hij gaf daar ook een hele belangrijke waarschuwing mee voor het contact met ouders, grootouders of mensen op leeftijd, namelijk 'je bent een gevaar voor die mensen op het moment dat je denkt dat je besmet bent en je denkt dat je niet zoveel mankeert. Je kan andere mensen wel ziek maken'. Dat was wel een duidelijk signaal dat hij gaf vond ik dit

keer. Echt heel erg opvallend." De Winter beaamt dat de toon van Rutte 'ernstig' was. "Ja, het kwam op mij een beetje over als een laatste waarschuwing...[...] Er werd al een beetje gehint op maatregelen die er zouden komen op het moment dat het uit de hand zou lopen. [...] Er wordt gezegd van 'luister, het is niet eindig', we kunnen op deze manier niet doorgaan. Als er niet een duidelijke verandering optreedt in de besmettingscijfers, dan staat u nog wat te wachten."

- Politiek verslaggever Ewout Kieviet valt de 'ernstige, strenge toon van Rutte' op. Waar we bij vorige persconferenties werden beloofd voor goed gedrag, dreigde Rutte nu met nieuwe maatregelen. Rutte richtte zich daarbij vooral tot jongeren. Hij sloeg hierbij op het kathedr, "dit was misschien wel het meest strenge moment in die persconferentie gisteren," aldus Kieviet. Het kabinet wil niet te veel regels opleggen en gaat nog steeds uit van vertrouwen, van verantwoordelijkheid bij de mensen zelf leggen en die worsteling zag je gisteren. "Samenvattend was dit echt een grote waarschuwing, een laatste oproep om ons aan de regels te houden," zegt Kieviet.

Analyses in de ochtendkranten

- 'Na de wortels was er nu de stok' zo opent de analyse van NRC. Nu door olopende besmettingscijfers van een zorgeloze zomer geen sprake is, is er die stok: "Als mensen de coronaregels niet beter gaan volgens, dreigen weer zwaardere maatregelen." Volgens de krant toont het de 'fragiele situatie' waarin Nederland verkeert. De maatregelen die gisteren aangekondigd werden zouden nog 'relatief licht' zijn. Volgens NRC was de boodschap van Rutte en De Jonge niet gericht op de maatregelen, maar legde met name Rutte de nadruk op de persoonlijke verantwoordelijkheid van burgers. "De rol die de overheid kan spelen in het beïnvloeden van hun gedrag, en daarmee het beteugelen van de crisis, maakte hij klein. Pas als de burger beter gaat handelen, kan het coronavirus worden beteugeld." Volgens de krant tekent de oproep tot goed gedrag en Rutte's weezin tegen strengere maatregelen de 'dubbele boodschap van de premier'; Enerzijds wil hij streng zijn, burgers aan "de afspraken" houden. Tegelijkertijd is hij een liberaal, die vindt dat de overheid geen grote rol in de levens van individuen kan spelen. [...] Die liberale intuïtie botst met de noodzaak van een streng praatje." Door zijn rol te beperken en de verantwoordelijkheid voor de coronabestrijding naar de samenleving te verschuiven, verzwakt de positie van het kabinet, zo legt NRC uit. "Na een periode waarin de maatschappelijke steun voor coronamaatregelen groot was en onderlinge solidariteit verstevigd leek, breekt bovendien een meer onzekere tijd aan. De steun voor maatregelen neemt wat af, en het ongeduld van burgers neemt toe. Daarbij is een deel van de crisisaanpak uitbesteed aan burgemeesters en veiligheidsregio's. Dat leidt tot meer maatwerk, is het idee. Maar het leidt ook tot dubbele boodschappen [bijvoorbeeld als het over het nut van mondkapjes gaat]." Volgens de krant is de vanzelfsprekendheid van maart – "...toen Rutte op donderdag zei dat mensen moesten thuiswerken, en miljoenen mensen dat op vrijdag ook deden" - verdwenen. "Het wegvallen van draagvlak ondergraaft zijn liberale aanpak. Die kan alleen slagen als individuen meewerken."
- Volgens een analyse van AD blijkt uit de persconferentie dat ingrijpende, landelijke maatregelen nadrukkelijk dreigen. Ook al worden deze nu nog te vroeg bevonden. Volgens de krant is de waarschuwing eenzelfde als in de maanden hiervoor, maar land hij 'in een nieuwe fase'; "Was er eerder een gevoel van nationale eenheid, de zomer gaf een gevoel van herwonnen vrijheid na het afschalen van maatregelen. En belangrijker: het baarde chagrijn over het kabinetsbeleid [de onzichtbaarheid van de regering en een gebrek aan regie]." Daarbij noemt de krant de verdeeldheid onder bestuurders, de 'voorzichtige draai' van medisch deskundigen en het vertrouwelijke RIVM-rapport over de rol van ventilatiesystemen. "Al die punten van discussie vormen munitie als de Tweede Kamer volgende week debatteert met Rutte en De Jonge over de corona-aanpak." Daarbij lijken de nu getroffen maatregelen vrijblijvend, zo schrijft AD. Volgens de krant zal moeten blijken of Rutte's oproep 'voldoende' is.
- Hoewel Rutte spreekt van 'een gevaarlijke opmars' van het virus, blijven 'diep ingrijpende maatregelen' voorlopig achterwege, zo schrijft De Telegraaf in haar hoofdredactioneel commentaar. Het kabinet blijft vooral een beroep doen op het gezond verstand van burgers. "Als het virus blijft voortwoekeren valt ook in Nederland niet te ontkomen aan meer dwingende maatregelen," zo besluit de krant. "De vrijblijvendheid in de aanpak is opmerkelijk, maar ook risicovol."
- "Veel sneller dan verwacht moet het kabinet ingrijpen om Nederland weer in het gareel te krijgen," schrijft de Volkskrant op haar voorpagina. Volgens de analyse van deze krant hoopte Rutte het land vooral met 'scherpe woorden' te doordringen dat de basisregels onverminderd van kracht zijn (en dus niet zozeer met concrete maatregelen). Volgens de krant liet de premier blijken dat hij zich in de afgelopen week heeft

gestoord aan commentaren dat het kabinet eerder in actie diende te komen en dat er strenger gehandhaafd moest worden; "Hij kaatste de bal terug het land in."

- Volgens Trouw wil het kabinet een tweede uitbraak voorkomen met een 'beroep op de samenleving' en 'enkele aanscherpingen'. Volgens de krant toont het kabinet 'een strenger gezicht' aan groepen die zich de afgelopen tijd niet aan de regels hielden of waar veel uitbraken waren. Verder zou het kabinet ervan overtuigd zijn dat de verdedigingslinie (testen, traceren, isoleren) die het de afgelopen maanden opwierp, de uitbraak tot stilstand kan brengen.

Politici reageren

- PvdA-fractievoorzitter Lodewijk Asscher twittert: "Virus rukt op, terwijl lang niet iedereen getest wordt, onduidelijkheid is over ventilatie; ouderen en scholen zich zorgen maken, GGD meldt dat ze t amper bijhouden. Los je niet op met oproep. Kabinet moet ambitieuzer indammen anders dreigt ramp voor economie en gezondheid"
- PvdA-Kamerlid John Kerstens twittert: "Eerst 't een paar weken laten versloffen en weigeren van je luchtbedje af te komen, dan de boel proberen te fiksen met ... een oproep. #datgaatnietworden #persconferentie"
- SGP-Kamerlid Roelop Bisschop twittert: "Goed dat kabinet weer zicht- en hoorbaar is over corona. Doet ons risico beseffen dat alle moeizaam behaalde winst van de afgelopen maanden weer verdampt. De medische, maatschappelijke en economische gevolgen van een nieuwe lockdown zijn niet te overzien. Het is menens."
- GroenLinks-Kamerlid Corinne Ellemeet twittert: "Goed dat er - eindelijk - weer een persconferentie was. De ontwikkelingen zijn zorgwekkend. Het is zo belangrijk dat wij ons allemaal aan de regels houden en dat het kabinet dat regelmatig en helder uitdraagt." En "Helaas blijven Rutte en De Jonge met een halfslachtig betoog komen over mondkapjes. Gedragseffecten en het terugdringen van het aantal besmettingen hangen wel degelijk samen. Waarom daar niet een overtuigender boodschap over? Consistent met landen om ons heen."
- SP-fractievoorzitter Lilian Marijnissen twittert: "Natuurlijk heeft iedereen altijd een eigen verantwoordelijkheid. Maar dit liberale kabinet schuift daar nu alles onder. Het kabinet moet nu ook handelen om erger te voorkomen. [...] Oproep aan jongeren is veel te eenzijdig. De GGD vreest nu op plekken al het bron- en contractonderzoek los te moeten laten. Dan raken we het zicht op het virus (weer) kwijt. [...] Denk aan: Meer en sneller testen. Extra capaciteit voor de GGD voor doortastender bron- en contactonderzoek. En: richtlijn aanpassen zodat zorgverleners preventief beschermingsmiddelen hebben. [...] Niet alleen adviseren maar ook meer faciliteren en begeleiden dat mensen in thuisisolatie kunnen. Het is bijvoorbeeld voor een zzp'er zonder klachten niet niets om toch twee weken thuis te gaan zitten: geen inkomen! Je doet het voor de samenleving."
- Een tweet van journalist Wouke van Scherrenbu – 'Zie veel cynische commentaren op oproep Rutte dat wij het ook zelf moeten doen, ja mensen, als we regels aan laars lappen gaat t mis wat kabinet ook verzint. Niks mis met beroep op eigen verantwoordelijkheid' - wordt gedeeld door VVD-Kamerleden Dilan Yesilgöz en Hayke Veldman. De tweet wordt 'geliked' door onder meer ChristenUnie-fractievoorzitter Gert-Jan Segers en D66-Kamerlid Antje Diertens. (De tweet wordt overigens ook gedeeld door andere prominente twitteraars als intensivist Armand Girbes en Georgina Verbaan)
- NOS publiceert een stuk n.a.v. een aantal tweets van politici en kopt gisteravond: 'Oppositie vindt dat het kabinet te weinig doet: 'Oproep aan jongeren volstaat niet'

Andere duiders

- Volgens NU.nl geldt het hoge aantal testaanvragen gisteravond als 'een kleine overwinning voor premier Rutte, die de persconferentie wilde gebruiken als een wake-upcall voor Nederland'.
- NVIC-voorzitter Diederik Gommers noemt de nieuwe maatregelen 'logisch'. "We zien de afgelopen weken dat het alleen nog maar toeneemt, dus dan moeten we maatregelen nemen waardoor het stopt." Ook op de IC ziet hij de gevolgen.
- Volgens oud-hoofdinspecteur van de Inspectie Gezondheidszorg, Wim Schellekens, was premier Rutte 'streng'. Het viel hem op dat de premier maatregelen aankondigt en een oproep doet. Hij zou zelf echter willen benadrukken waar we het nou eigenlijk over hebben, namelijk een zeer besmettelijke ziekte, die voor veel mensen lichte klachten geeft, maar die bij veel mensen lang duren en restverschijnselen geven. Hij zou graag zien dat benadrukt wordt waar we het over hebben. Ook zegt hij bang te zijn dat als de GGD'en het niet aankunnen (zoals in maart), dat het dan uit de hand loopt. Schellekens zegt blij te zijn dat er een teststraat op het vliegveld komt, daarbij benadrukt hij dat de test moet worden herhaald na een aantal

dagen. Over de vrijblijvendheid van de Nederlandse maatregelen zegt hij: "...gezien het belang van de volksgezondheid, het belang van de economie, het belang van de maatschappij, zou ik wel willen dat er iets meer druk gezet zou worden [...] je kunt wel meer druk zetten door mensen persoonlijk aan te spreken, door een beroep te doen op hun verantwoordelijkheidsbesef. En niet alleen door folders, niet alleen door opbellen. Persoonlijk benaderen."

- Wiskundige Bert Slagter zegt dat het heel goed is dat we nu weer alert zijn, want "een verdubbeling voordat het virus vol ligt, is hij nog half leeg". Verder zegt Slagter: "Wat me aan de persconferentie vooral opviel is dat de schuld wordt gelegd bij de stoute burger. Heel defensief vond ik het klinken. Weinig zelfreflectie, weinig blik in de spiegel. Dat het misschien wel ligt aan de warrige, of misschien wel aan de totaal afwezige communicatie van de mensen zelf daar, of een niet functionerend dashboard, of standpunten die eigenlijk al lang achterhaald zijn, nee het lag aan de burger die in de ballenbak zat zeg maar. Dat viel mij op."
- Marco Zannoni, gespecialiseerd in veiligheids- en crisismangement, denkt dat er voor iedereen wat in zat. "De mensen die wat extra's wilden en wat extra urgentie wilden proeven in maatregelen, hebben wat maatregelen gekregen. Degenen die vreesden voor te strenge maatregelen, zijn ook weer wat gerustgesteld. Dus het was eigenlijk een mooi compromis." Op de vraag of het kabinet genoeg zichtbaar is, benadrukt Zannoni dat dit slechts één moment was. "Het viel mij ook op dat de minister-president geen nieuwe reeks aankondigde, van nieuwe persmomenten. En het kabinet heeft wel een achterstand opgelopen. Er is veel gebeurd achter de schermen, maar het leek alsof met er niet was en dan is een moment niet genoeg. Het is wel goed om even eigenlijk een soort sein te geven 'het gaat veranderen, we zijn allemaal nodig'. Dus het is een doorstart." Op de vraag of de boodschap van Rutte wel voldoende is om het gedrag van jongeren te veranderen, antwoordt Zannoni: "Ik denk een minister-president die je vermanend toespreekt is niet genoeg. De boodschap is helder, maar je moet studenten ook wel wat perspectief bieden. En ook heel veel andere groepen houden zich niet aan de regels, je moet voorkomen dat men denkt 'ze moeten ook altijd ons hebben en bekijk het maar even met je maatregelen'. Dus dit is een moment, maar er is meer nodig dan waarschuwen. Je moet verbinden." Ook zegt hij: "Ik denk dat het belangrijk is om ook weer als premier een nieuw moment te hebben waarin je ons letterlijk allemaal toespreekt. Dit waren allemaal kleine maatregelen, maar niet echt een groter plan. Maar bijvoorbeeld een tv-toespraak waarin je de strategie weer herhaalt, de scenario's schetst en ons stapje voor stapje meeneemt 'wat staat ons te wachten?' Dat kan ook wat perspectief bieden. Want anders gaan we van moment tot moment beoordelen of wat er zojuist is gezegd wel of niet genoeg is. Je wil het grotere plaatje zien, we willen een doel hebben met elkaar, dus er mag wel wat meer gemeenschapszin worden gecreëerd; 'Wanneer gaat het goed?', 'Waar bewegen we naartoe?'
- Generatie-expert Talitha Muusse vindt het een slechte boodschap dat premier Rutte zijn pijlen richtte op jongeren. Ze zegt 'heel teleurgesteld' te zijn in de persconferentie. "Er is tijdens de persconferentie letterlijk gezegd: teveel jongeren lappen de regels aan hun laars," viel Muusse op. "Het werd ook steeds erger, volgens Rutte en De Jonge houden jongeren zich nergens aan." Ze vindt het krom dat het kabinet jongeren eruit pikt. "Aan het begin van de coronacrisis hebben we ook niet gezegd: het zijn de ouderen die de besmettingen veroorzaken." Volgens Muusse draagt het kabinet de verkeerde boodschap uit naar de jonge generatie. "Ik vind dat wanneer je de boodschap 'samen' en 'de schouders eronder en war meer discipline opbrengen' is, je niet één groep eruit moet pakken en daar de schuld moet leggen." Muusse wijst erop dat er 259 brandhaarden zijn. "Zeg dan hoeveel daarvan mensen onder de 25 zijn." Muusse vindt dat het kabinet de hand in eigen boezem moet steken. "Het RIVM en het kabinet hebben verwarring veroorzaakt met hele tegenstrijdige maatregelen." Ze verwijt ook gebrekkige openheid in de risicoafweging voor de maatregelen voor jongeren. "Zij kunnen bijna niet ernstig ziek worden en overlijden. Als het risico voor het 'o klein is, is het heel veel gevraagd om voor hen het hele sociale verkeer aanzienlijk te beperken."